

Historisk opsummering

Jagt med gravsøgende hunde til at drive ræv af grav er en århundredgammel tradition. Det er at læse flere steder i litteraturen, blandt andet udførligt beskrevet i jagtbogen "Diana", hvor Steen Steensen Blicher omtalte denne jagtform tilbage i 1832-34 (se bilag 1). Også mange andre af datidens kendte forfattere har beskrevet og omtalt denne traditionsrige jagtform, blandt andre Ka Munk.

Jagt på ræv fra grav blev i en periode under og efter 2. Verdenskrig udøvet af jægere, der var tildelt en særlig autorisation fra staten for at kunne holde rævebestanden på et acceptabelt niveau. Træning/oplæring af gravsøgende hunde foregik dengang i nogen grad på måder, som i dag ville blive betragtet som værende helt uacceptable, og ræven blev i det daglige "opbevaret" under meget kritisable forhold.

Aktiviteten blev senere mere organiseret, og her især mere detaljeret kendt efter stiftelsen af specialhundeklubberne for de gravsøgende hunde, hvor den første blev stiftet i 1947. Klubbernes mål var at fremme avlen af de hundetyper, som viste særlige evner for at sætte ræv af grav.

Der blev lagt vægt på afprøvning med præmiering af de individer, som viste de bedste taktiske evner, fremfor de hunde, som viste overdreven og uønsket jagtlyst. Et andet mål var at kunne synliggøre og fravælge en anden uønsket hundetype - den såkaldte "forligger", der blot ligger foran ræven og halser uden at give ræven mulighed for at ændre opholdssted i gravkomplekset.

Der var nedskrevne prøveregler til brug for dommernes bedømmelser, og særligt i tiden efter 1986 blev der udarbejdet meget detaljerede regler til regulering af alle følgeaktiviteter ved oplæring forud for afprøvning. Der er efterfølgende blevet justeret på disse regler flere gange for at optimere både dyrevelfærd, etik og aktivitetens slutprodukt; udvælgelse af de bedste hunde i klubberne til brug i avlen.

Efterhånden begyndte omverdenen at stille spørgsmålstejn ved kvaliteten af ræveholdene og gravprøvesystemet, specielt om det var acceptabelt at bruge levende ræve til konkurrencer så som mesterskaber. Det bevirkede, at alle specialklubberne samt DKK og DJ satte sig sammen og udarbejdede nogle skærpede retningslinjer for oplæring og afprøvning af gravsøgende hunde. Dette tiltag blev vel modtaget af både hundefolk og politikere.

I tilslutning til disse regler blev der stillet krav om, at arbejdet med oplæring kun måtte foretages af godkendte personer, der havde gennemgået en praktisk uddannelse. I nogle klubber skal disse personer i tillæg bestå en teoretisk test med 25 spørgsmål, herunder om dyreværnslov og etik.

Der blev udfærdiget særskilt regelsæt for oplæring, og der blev indgået en overenskomst, hvorefter de gravsøgende hundes klubber forpligtede sig til at tage alle gravsøgende hunde i oplæring. Det var hunde både med og uden stambog, uanset om ejerne var medlem af klubberne eller ej.

Specialklubberne, Danmarks Jægerforbund og Dansk Kennel Klub stillede krav om registrering af rævehold og forbedrede forhold for disse, herunder sundhedscheck og vaccinationer. Desuden blev kravene til opholdsfaciliteter skærpet i forhold til den gældende lovgivning.

Der blev i 2009 fastsat en kort tidsfrist for gennemførelsen. Der blev stillet krav om chipning af alle ræve til opdatering i en database i Dansk Kennel Klub, og til brug ved kontrol med tilgang og afgang af ræve.

Til brug for dette arbejde oprettede specialklubberne sammen med Danmarks Jægerforbund og Dansk Kennel Klub et inspektionshold bestående af fem inspektører og en koordinator, og der blev indledt en godkendelsesprocedure af alle kendte rævehold. Efter godkendelsen er der siden blevet foretaget re-inspektioner af mellem en tredjedel og halvdelen årligt.

I 2008 blev der i Folketinget rejst lovforslag om forbud mod rævefarme til pelsproduktion. Loven blev vedtaget i 2009 med ophør i 2023 for de farme, hvor ejerne havde produktionen som deres hovederhverv, mens farme som deltidserhverv skulle ophøre ved udgangen af 2016.

Ved fremsendelse af hørings svar og kontakt til og fremvisning for politikere af oplæring blev der indført i loven, at brugen af ræve til oplæring skulle genforhandles i 2014 med henblik på en eventuel fritagelse i loven eller en dispensation. Ved denne genforhandling besluttede Folketingets flertal imidlertid at fastholde et forbud.

Specialklubbernes rævehold kom herved "uforskyldt" ind under kravet om ophør ved udgangen af 2016, jf. Bek. nr. 466 af 12/06/2009, Bek. nr. 469 af 15/05/2014 og bemærkningerne til loven. Man er dermed uden mulighed for fortsat at kunne foretage oplæring og test af de gravsøgende hundes egnethed til brug ved gravjagt og til udvælgelse af de mest taktiske individer til den fremtidige avl.

Hvorfor

I mange år har specialklubberne for gravsøgende hunde arbejdet med at udvikle den bedste metode for oplæring af gravsøgende hunde, hvor der tages højde for både hundenes og rævenes velfærd før, under og efter oplærings sessionen.

Der kan være lidt forskel på, hvornår og hvordan man starter de enkelte racer op, alt efter deres temperament og fysiske udvikling, men generelt vurderes alle hunde individuelt, inden de tages i oplæring. Det er oplæringslederens ansvar, at hunde der startes i oplæring også er psykisk egnet på opstartstidspunktet. Derfor kan oplæringsstart variere en del fra race til race og ikke mindst fra individ til individ.

Første møde med et oplæringsanlæg vil ofte være uden ræv, så hunden vænner sig til de dufte, der er af ræv, og de mørke gange, den ikke tidligere har stiftet bekendtskab med. Det er vigtigt, at denne opstart sker på hundens præmisser, så den ikke tvinges til at gå under jorden, men selv finder det interessant, når dens jagtinstinkter bliver vakt på naturlig vis.

Når oplæringslederen vurderer hunden til at være klar til at møde ræven, sker det igen på hundens præmisser. Ræven placeres i en kedel (svarende til den del af graven, hvor ræven oftest holder til i et gravsystem). Der placeres tremmer mellem ræven og hunden, udformet af træ eller andet blødt materiale, så hverken hund eller ræv kan komme til skade, hverken indbyrdes eller på tremmerne. Hunden slippes og får lov til at søge gravsystemet og tage kontakt til ræven selvstændigt. Under hele forløbet roses og belønnes hunden verbalt, når den arbejder i den rigtige retning og hjælpes på vej til at arbejde videre op mod ræven.

Målet er, at hunden under jagt selvstændigt går under jorden, tager kontakt til ræven og arbejder med ræven, for at få den til at flytte sig og i sidste ende til at springe af grav.

Varigheden af oplæringsperioden kan være meget varierende. Nogle hunde viser deres egenskaber meget hurtigt og skal derfor ikke have så langt et oplæringsforløb, mens andre skal have et længere oplæringsforløb for at kunne opnå de rette egenskaber for en gravsgående hund.

De gravgående egenskaber hos hunden sikrer ikke udelukkende, at der kan drives forsvarlig jagt med den, men også at det er de rette jagtegenskaber og racens nedarvede jagtinstinkter, der avles på. Dette kvalitetssikres gennem en prøve.

Inden ræven bruges i en oplærings-session eller ved en afprøvning, vurderes den af ejeren og oplæringslederen med henblik på, om den er både psykisk og fysisk egnet til sessionen. Under hele forløbet sørges der for, at ræven har det godt, og efter forløbet sættes den hurtigst muligt tilbage i dens voliere, hvor dens tilstand igen vurderes.

Hver ræv sidder for et begrænset antal hunde, hvorefter der skiftes ræv, og efterfølgende har ræven en periode, hvor den ikke bruges i forbindelse med oplæring eller afprøvning. (se baggrund – opgørelse over antal afprøvninger i 2015) Det er vigtigt, at ræven er både fysisk og psykisk stabil, når den bruges til oplæring og afprøvning, da man ellers ikke vil opnå det ønskede resultat med hundene. Derfor er det også vigtigt for ræveejerne, at deres ræve er tilvænnet mennesker og er mentalt stærke. Dette sikres blandt andet ved, at det kun er de allerbedste domesticerede ræve, der udvælges til denne opgave, og ved at ejerne dagligt har kontakt med rævene.

Denne oplæringsmetode er gennemprøvet og justeret igennem flere årtier for at opnå den bedste metode til at udvælge og fastholde avlsmaterialet fra den oprindelige standard for de enkelte racer. Det gælder i særdeleshed bevarelsen af disse hunderacers jagtegenskaber, som er fremavlet helt tilbage i 1700-tallet. Metoden er veldokumenteret ud fra de mange års afprøvninger og hundenes effektivitet i forbindelse med jagt under jorden.

Der har flere gange været iværksat forsøg med alternative muligheder, uden at der har været opnået brugbar effekt. Der er mange små detaljer, der skal være til stede for at få den ønskede effekt, hvilket indtil videre kun den levende ræv har kunnet levere. Nogle af disse detaljer kan eventuelt erstattes af kunstige virkemidler, som for eksempel lugt og lyd. Men rævens adfærd og dennes privatsfære vil ikke kunne erstattes af mekaniske foranstaltninger, da det kun er ræven, der ved, hvor dens privatsfære er, og hvornår den bør forsøge at lave modangreb eller stikke af fra hunden.

Dette er den største udfordring i forhold til alternative metoder til brug for oplæring af gravsøgende hunde. Derfor anses det for næsten umuligt at opnå samme effekt og sikkerhed for et forsvarligt brugsgrundlag på andre måder end ved brug af levende ræv.

Rævebestandens indflydelse på den øvrige fauna

Det er velkendt og veldokumenteret, at rovdyr kan begrænse bestandsstørrelsen af deres byttedyr. Omvendt er størrelsen af rovdyrbestanden afhængig af antallet af byttedyr. Det betyder, at der helt naturligt vil være en balance mellem de to bestande, og at der fra år til år ses en vis variation i bestandsstørrelserne.

Mange fuglearter er trængt i det danske landskab i disse år. Ikke mindst de jordrugende fugle i agerlandet og på kystnære lokaliteter som øer og strandenge har det svært, og mange er dem er - eller har været - i stærk tilbagegang. Det gælder især flere af vores vadefugle, ternere og ænder. Disse arter er særligt følsomme over for prædation fra pattedyr og fugle, som både kan prædere æg, unger og voksne. Effekten af prædation forstærkes i høj grad af forstyrrelse og habitatforringelse.

Ræve og andre generalistprædatorer har under normale omstændigheder ikke indflydelse på artssammensætningen af byttedyr i et givent område, men det er klart, at antallet af de lettest tilgængelige byttedyr kan blive markant reduceret (Tryjanowski m.fl. 2002). Arter som engpiber kan få op til dobbelt så mange unger på vingerne, når rovdyrbestanden i deres yngleområder reduceres (Fletcher m.fl. 2010).

I en undersøgelse gennemført af DOF i 2014 (Brandtberg m.fl. 2014) blev det påvist, at ræveprædation forårsagede fejlslagte kuld i 5 ud af 20 overvågede reder af hvidbrystet præstekrave. I en sådan situation, hvor byttedyret er en sjælden art, kan prædationen vise sig at have effekt på artens udbredelse og måske endda overlevelse. Her kan det være gunstigt at sætte ind med en målrettet regulering af de relevante rovdyr, især hvis man samtidig tager hånd om øvrige negative påvirkninger af den pågældende art.

I områder med særligt sårbare arter gennemføres ofte en intensiv regulering af ræve. I Danmark finder en sådan regulering eksempelvis sted på Hulsig Hede (af hensyn til tinksmed), i Tøndermarsken (af hensyn til vadefugle, ænder og sortterne) og på Nyord (af hensyn til stor kobbersneppe og brushane). Studier har vist, at antallet af ræve i et område kan reduceres til omkring det halve af den naturlige bestandsstørrelse gennem målrettet regulering (Fletcher m.fl.,

2010); en sådan reduktion vil dog være uhyre svær at gennemføre de fleste steder. Hvis der løbende er tilgang af ræve til et område, kan det være umuligt at reducere bestanden med mere end 25 % (Clausen m.fl. 2016).

Udover ræv er arter som mårhund, mink, grævling, krage og sølvmåge registreret som rovdyr af betydning for fugle og/eller deres æg og unger. Fælles for de gravsøgende arter er, at de med fordel kan reguleres gennem gravjagt. I forhold til andre vildtarter er gravjagten skånsom, idet den kan gennemføres med minimal forstyrrelse af områdets øvrige fauna.

Reduceres muligheden for gravjagt, fordi muligheden for oplæring af gravsøgende hunde forsvinder, vil forsøget på at holde de lokale rævebestande nede formodentlig resultere i et væsentligt større antal fællesjagter over jorden. Afholdes disse i januar og februar, vil de øvrige vildtarter påvirkes negativt; specielt i kolde vintre, hvor f.eks. råvildtet er sårbare overfor gentagne forstyrrelser.

Samtidig vil muligheden for at regulere specifikke individer forsvinde. Det kan være af stor vigtighed at nedlægge ræve fra en bestemt grav, særligt i tilfælde hvor enkelte ræve skaber store problemer for fuglebestandene. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor kunstgrave på fuglerige øer eller holme indtages af ræve, der er vandret over isen. Det kan være stort set umuligt at slippe af med sådanne ræve på andre måder end gennem gravjagt.

Referencer

- Brandtberg N., J.D. Larsen, J. Frikke & O. Thorup (2014): Overvågning af Hvidbrystet Præstekrave 2014. Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, Dansk Ornitologisk Forening.
- Clausen, P., J.P. Hounisen, T. Asferg, O. Thorup, H.H. Nielsen & M.S. Vissing (2016): Ynglefugle i Tøndermarsken og Margrethe Kog 1975-2015. Evaluering af effekten af en intensiveret rævebekæmpelse og evidensbaserede anbefalinger til forvaltningstiltag. Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 160. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.
- Fletcher K., N.J. Aebischer, D. Baines, R. Foster & A.N. Hoodless (2010): Changes in breeding success and abundance of ground-nesting moorland birds in relation to the experimental deployment of legal predator control. *Journal of Applied Ecology* 47: 263-272.
- Tryjanowski P., B. Goldyn & A. Surmacki (2002): Influence of the red fox (*Vulpes vulpes*, Linnaeus 1758) on the distribution and number of breeding birds in an intensively used farmland. *Ecological Research* 17: 395-399.

2. Afgrænsning

Denne analyse drejer sig om at kortlægge betydningen af gravjagten i Danmark, herunder bevarelsen af muligheden for oplæring af gravsøgende hunde på domesticeret ræv.

3. Analyse - baggrund

Konsekvens pr. 1. januar 2017

Når det ikke længere vil være tilladt at holde ræve i forbindelse med oplæring af gravsøgende hunde pr. 1. januar 2017, vil det ikke længere være muligt at opretholde det antal hunde, der i dag bliver brugt til gravjagt. Der vil i en årrække stadig være hunde, der kan bruges til denne jagtform, men allerede efter få år vil de ældste hunde falde fra på grund af alder, og det samlede antal gravgående hunde vil hurtigt falde. Et forsigtigt estimat er, at efter ca. 8 år, vil der ikke være flere oplærte hunde til gravjagt i Danmark. Det vil medføre en risiko for, at denne jagtform går tabt i Danmark.

Gravjagt er en jagtform, der har en lang tradition både i udlandet og ikke mindst i Danmark, hvor vi er et af de eneste lande, der driver gravjagten med hunde, der får ræven til at springe ud af gravsystemet.

I andre lande lader man ofte hunden arbejde som forligger, hvor hunden fastholder sit angreb på ræven, indtil jægerne graver ned til hund og ræv for at aflive ræven. Under denne jagtform har ræven meget ringe chance for at undslippe, i modsætning til den danske jagtform, hvor hundene skal være såkaldte "udsmidere".

Den mere langsigtede konsekvens kan være, at de hunderacer, der hovedsaglig bliver brugt til denne jagtform, ikke vil være at finde i Danmark, da der ikke vil være nogen form for motivation til at bibeholde avlen.

En anden konsekvens kan være, at hundene primært bedømmes på deres eksteriør (udseende) og ikke i forhold til dens oprindelige racestandard, hvor hundene bedømmes på deres brugsegenskaber, herunder jagtevnne, temperament, mentale sindstilstand og medfødte instinkter.

De tidligere nævnte konsekvenser er kun dem, der vedrører gravjagten og hunderacernes overlevelse. Der vil uden tvivl komme andre konsekvenser for resten af Danmarks befolkning, hvis gravjagten forsvinder på sigt. Der vil være et antal ræve, som ikke vil blive skudt, og dermed vil bestanden formodentlig øges.

Gravjagten har den fordel, at man i rolletiden ofte møder flere ræve i gravsystemerne samtidig (hun og hanner), og dermed er chancen større for at nedsætte årets produktion af hvalpe. Den mulighed vil ikke være til stede med f.eks. riffeljagt, da det oftest er tilfældigt, man møder ræven, og den som reglen kommer alene.

En større bestand af ræve vil også betyde, at rævene vil komme tættere på mennesker med diverse sygdomme, som blandt andet kan være alvorlige zoonoser, der med stor risiko kan

overføres til mennesket. En anden konsekvens vil også være et større prædatortryk på den øvrige fauna og husdyr, hvilket vil berøre hele befolkningen.

Analysegruppen har indhentet opgørelse over antal oplæringer og afprøvninger af hund på domesticeret ræv 2015.

- Specialklubberne for de gravsøgende jagthunde har oplyst, at der i 2015 for alle klubber har været ca. 1420 antal "slip" i oplæringsanlæg, hvor ræv har været anvendt.
- I perioden har der været 105 ræve til rådighed, hvilket giver et ca. gennemsnit på 13,5 gange, hvor den enkelte ræv har været anvendt. Dette svarer til at hver ræv har været anvendt 1,1 gang pr. måned i 2015.

4. Delkonklusion

Den kulturarv som gravjagten er, tager udgangspunktet i det som dyreetisk råd konkluderer "som den mest effektive måde at regulere ræv på" og på baggrund af dette konkluderer analysegruppen, at gravjagten skal bevares. For at sikre en for både ræv og hund, forsvarlig dyreetisk gravjagt, må en oplæring på levende ræv, til stadighed være en del af den gravsøgende jagthunds uddannelse.

Analysegruppen konkluderer endvidere, at alternative oplæringsmetoder, eksempelvis mekanisk ræv, ræveskind, m.m. ikke giver den gravsøgende hund den respekt for ræven som rovdyr, som er nødvendig i forhold til en dyreetisk bevarelse af gravjagten.

Hvis vi skal sikre færre anskydninger og forstyrrelser af øvrigt vildt, og skal vi sikre forsat beskyttelsen af den vilde fauna og husdyr samt mindske risikoen for sygdomsspredning, er det analysegruppens konklusion, at oplæring på domesticeret ræv skal bevares. Denne oplæring skal foregå under særlig hensyntagen til jagthunden og ræven.

Som forslag til fremtidig udvikling af indlæring og oplæring tager analysegruppen udgangspunkt i hunden og rævens udviklingsfaser, hvorfor et alderskrav kan være tilrådeligt inden oplæring på domesticeret ræv påbegyndes. Ligeledes kan der eventuelt ved indførelse af en mentalbeskrivelse af jagthunden, sikres at de jagthunde der indgår i oplæringen er mentalt rustet til opgaven. (bilag 2)

Afslutningsvis anbefaler analysegruppen, at man af hensyn til jagthund og ræv, kan indføre en løbende evaluering i oplæringsperioden, af uddannet personale således at ethvert hensyn til både jagthund og ræv tilgodeses. Det skal efter oplæring ligeledes bero på en samlet vurdering, hvorvidt jagthunden er egnet til gravjagt.

Analysegruppen konstaterer, at oplæring ved brug af ræv efter nuværende forhold, har resulteret i at hver enkelt domesticeret ræv, har været i oplæringsgrav ca. 1 gang om måneden, hvorfor en mindre stresspåvirkning er forsvundet i den rolige periode som ræven har haft, inden den igen indgår i oplæringen.

Analysegruppens konkluderer derfor, at gravjagten skal bevares og at oplæring på domesticeret ræv under kontrollerede forhold bør fastholdes, idet der er tale om:

Dansk kulturarv - Nedarvet tradition blandt danske jægere

Den mest effektive måde at regulere ræv på (Dyreetsk Råd 2010 – udtalelse om jagt)

Beskyttelse af den vilde fauna og husdyr

Færre anskudninger og mindre forstyrrelse af øvrigt vildt

Mindsket risiko for sygdomsspredning

5. Handlingsplan

Handlingsplanens implementering beskrives trinvis. Det sikres af handlingsplanens implementering er målbar ved at beskrive tidshorisont og milepæle, Ansvarlige, Ressourcepersoner mv.

6. Konklusion

Analysedelen og handlingsplanen konkluderes.

7. Perspektivering

Strategien for det givne indsatsområde sættes i et fremtidsperspektiv.

8. Budget

På baggrund af tidligere fremsatte ønsker samt den tidsfaktor at de nuværende rævehold er uden økonomisk støtte pr. 1. januar 2017 anbefaler analysegruppen at man sikrer bevarelsen af domesticerede ræve i en periode af mindst 24 måneder.

En anslået værdi af dette vil beløbe sig til kr. 200.000,-

Som alene dækker de faste omkostninger til foder og dyrlæge.

Bilag nr. 1.

Fra "Diana" af Steen Steensen Blicher. 1832.

Meget tidt kommer den indslupne Hund snart ud igjen, og ser sig om. Nogle mene, at den gjør dette for at see efter sin Herre; men det er ikke rimeligt. Man seer jo tydeligt, At når Røven er dreven ind i Sækken (Tydsk "der Kessel") bliver hunden uafbrudt liggende for; kommer den endda ud, da er det fordi Røven, eller Grævlingen, saa har kastet til for sig (Tydskernes "einhlyften") undtagen det er en ganske ung – da er den alt for hidsig paa Røven, eller hvilket andet indeværende Vildt, til saaledes at pausere. Dette skeer derimod naar Røven er bleven borte for den derinde: den vil erfare, om han ei er gaaet ud. Altsaa må Man derfor ikke tage Hunden op og forlade Graven.

Aldrig slippe Man to Hunde paa eengang ind i et kuld Grave – allermindst i forskjellige Rør! I første Tilfælde stoppe og sinke de hinanden; i det sidste hindre de Røven i at gaae ud eller i at sætte sig fast i Sækken.

Aldrig forlade Man Gravene førend Hunden er kommen ud; thi ellers bevirker dette, at den siden altid for hyppigt iler ud, for at see om Man ikke har forladt den.

Ligesaa lidet bør Man give taft, for Røven eller Grævlingen er fangen og overalt – om flere findes derinde – Gravene ere rensede; ellers vænner Man ogsaa Hunden til at give taft for tidligt.

For Jagten begynder maa Hunden ei faa for Meget at vøde; thi ingen Race vorder lettere dørsk efter Maden end denne.

Naar Jagten i et Kuld er forbi, undersøger Man om Hunden er bleven bidt, eller har faaet anden Skade. Til at redressere saadanne Saar foreløbigen, maa Man altsaa være forsynet med det Nødvendige paa Stedet.

Har Hunden Halsbaand om, maa det stedse aftages, for den gaar i Graven; den vil ellers sinkes og stundom blive hengende fast ved en udstaaende Steen eller Trerod.

Har en Hund sat sig fast, eller – som Nogle ville – Røven har begravet ham, maa Røven blive Røven, til Hunden er frelst. Skulde den være meget afmægtig, bestænker Man den stærkt med koldt Vand, hælder den vel og et par Draaber Brændeviin i Halsen, og gnider den med det samme paa Halsen og Brystet. Om den endog synes qualt maae disse Midler ikke forsømmes, da den maae kan være skindod. – Redningsmidlerne bør ogsaa foretages nede i den opkastede Kule, især om det er meget koldt ovenfor; thi denne pludselige Overgang fra quælende Hede til stærk Kulde kan have meget farlige Virkninger.

Bilag 2.

Udkast til fremtidig udvikling, af indlæring og oplæring af gravsøgende jagthund.

- 1) Der bør i uddannelsen tages hensyn til hundens udviklingsfaser, herunder specielt jagthundens halve og hele kønsmodning. Derfor kan eksempelvis et krav om en vis alder på jagthunden, inden den sendes til oplæring, være et krav til uddannelsen. I den forbindelse bør man opdele indlæring og oplæring i to forskellige stadier under hensyntagen til jagthundens alder og mentale udvikling.
- 2) En mentalbeskrivelse af hundens afreaktion på en stresspåvirket oplevelse, kan indgå som et delmål og som adgangskrav for at deltage i 2. stadie nemlig oplæring, hvor den gravsøgende jagthund præsenteres for domesticeret ræv. Skal mentalbeskrivelse indgå som en del af uddannelsen, skal dette afstedkomme en uddannelse af x antal personer, som uddannes via den anerkendte mentalbeskriver-uddannelse i Sverige, som er målrettet brugshunde.
- 3) 2. stadie er hundens oplæring på domesticeret ræv, som kan foregå over en ikke tidsbestemt periode. Der kan i oplæringen indgå en løbende evaluering af jagthunden således, at jagthunden på ethvert tidspunkt i oplæringen kan tages ud, hvis ikke hensynet overfor både jagthund og ræv er tilfredsstillende. Det bør til enhver tid være de ressource personer, som er valgt af specialklubberne samt hovedorganisationer, og med rette uddannelsesbaggrund, der foretager den løbende evaluering og i sidste ende evt. godkendelse, alene på baggrund af den samlede vurdering og ikke baseret på en enkelt test.

Hele udkastet beror selvsagt også på hensyntagen til de domesticerede ræve, således at enhver oplæring kan afbrydes hvis ikke det foregår på rævens præmisser, set ud fra dennes naturlige instinkter og adfærd.